

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д. ик. н. Виржиния Иванова Желязкова,

професионално направление: 3.8. Икономика от Висшето училище по застраховане и финанси-София на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ във Висшето училище по застраховане и финанси по област на висше образование 3.

Социални, стопански и правни науки професионално направление

3.8. Икономика (Капиталови пенсии и финансов мениджмънт)

1. Общо представяне на получените материали

Определена съм за член на научното жури по конкурса със заповед на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси – София (ВУЗФ) – проф. д. ю. н. Борис Велчев № 127/30.05.2022 г. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 22 от 18.03.2022 г., както и на интернет страницата на ВУЗФ. Документи за участие в процедурата е подал един кандидат – доц. д-р Станислав Димитров от ВУЗФ.

Доц. Димитров е представил следните материали за разглеждане и рецензиране във връзка с процедурата:

1. Автобиография;
2. Диплома за завършено висше образование;
3. Диплома за ОНС „доктор“;
4. Диплома за академичната длъжност „доцент“;

5. Справка за изпълнение на националните минимални изисквания по Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за неговото прилагане;
6. Списък на научните публикации за рецензиране по конкурса и техните текстове;
7. Резюмета на научните публикации;
8. Справка за приносните моменти в научните трудове;
9. Справка за цитиранията;
10. Медицинско свидетелство и свидетелство за съдимост;
11. Справка за изпълнени допълнителни дейности, които да бъдат оценени като част от процедурата по конкурса.

Доц. Димитров е автор на многобройни научни публикации по темата на конкурса, като в настоящата процедура участва с 15 от тях, освен това е автор и на два учебника за целите на обучението на студенти във ВУЗФ.

2. Кратки биографични данни на кандидата

Доц. Димитров притежава богата професионална биография, която формира профила му на водещ учен и преподавател по тематиката от областта на пенсионното осигуряване и финансовия мениджмънт. Завършва висше образование по специалност „Финанси“ в УНСС – София през 2001 година, а след това продължава обучение в ОНС „доктор“ по същата специалност и завършва през 2008 г. Темата на дисертационния му труд е „Оценка на пенсионноосигурително дружество“, а научен ръководител е проф. д. ик. н. Гочо Гочев. През годините доц. Димитров се развива последователно като специалист в областта на пенсионното осигуряване, като допълва знанията си от практиката в сферата на финансите и застраховането. През годините 1996-2000 е финансов анализатор във водещи вестници като „Пари“, „Капитал“ и „Кеш“, което подпомага

формирането на аналитичните му умения. В периода 2000-2005 година работи в ПОК „Съгласие“ АД, като заема различни ръководни длъжности. Това му дава възможност да се запознае отблизо с практиката на пенсионното осигуряване в страната от различни ъгли, опит, който се оказва изключително полезен за бъдещото му професионално развитие. От 2005 до 2009 година е главен изпълнителен директор на ПОК „ДСК – Родина“ АД. В този период доц. Димитров се изявява като водещ професионалист в областта на пенсионното осигуряване, като стои в основата на създаването на Доброволен пенсионен фонд по професионални схеми „ДСК-Родина“. От 2011 година досега е изпълнителен директор на Животозастрахователна компания „Съгласие“ АД.

Едновременно с професионалното си развитие в практиката, доц. Димитров преподава във ВУЗФ от 2009 година, а от 2013 година заема академичната длъжност „доцент“. Съчетанието на академично развитие и кариерно израстване в практиката допринася за формирането му като един от най-изявените и уважавани специалисти по проблемите на пенсионното осигуряване в България.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

Доц. Димитров е представил за рецензиране по настоящия конкурс следната продукция:

- една монография – хабилитационен труд по темата на конкурса,
- една книга на основата на дисертационния труд за присъждане на ОНС „доктор“,
- две студии, от които една в съавторство,

- единадесет статии и доклади, от които една публикация в съавторство и
- два учебника.

Прави впечатление, че от единадесетте статии и доклади, девет са на английски език. Това подпомага разпознаваемостта на автора извън границите на България и е предпоставка за разширяване на научните му контакти в бъдеще. Наличието на съавторство в някои от публикациите на доц. Димитров говори за способността му за работа в екип, което обогатява творческите му търсения и научни резултати.

От гледна точка на тематика, научната продукция на доц. Димитров обхваща важни и свързани помежду си области на знанието - финансовия мениджмънт и капиталовите пенсии. Развиването на тези две големи теми в научните трудове на кандидата показва задълбочеността на познанията му, като той успява да представи по много достъпен начин сложни и дълбоки икономически феномени, като връзката между благосъстоянието и избора на пенсионно осигуряване, инвестициите и богатството и други.

Хабилитационният труд на доц. Димитров е посветен на тема, която е много слабо изследвана в българската научна литература: „Персоналното пенсионно осигуряване като източник за увеличаване на пенсионното благосъстояние на населението в България и Европейския съюз (финансови аспекти, проблеми и перспективи)“. В този труд доц. Димитров представя нагледно различните възможности за запазване на благосъстоянието на населението в пенсионна възраст при използването на персоналното пенсионно осигуряване. Той анализира как това в крайна сметка довежда до повишаване на благосъстоянието на обществото като цяло. Разглеждането на тази изключително важна за всяка икономическа система тема е особено ценно за българската научна литература и за българския редови читател, тъй като допринася за формирането на култура за

използването на допълнителни форми на пенсионно осигуряване и оттук – за повишаването на качеството на живот не само на хората в пенсионна възраст, но и на техните близки, които при недостиг на средства поради ниските равнища на пенсиите, се налага в редица случаи да им оказват финансова подкрепа.

Друго ценно изследване на доц. Димитров е книгата на основата на дисертационния му труд за присъждане на ОНС „доктор“ на тема: „Концептуални основи на оценката на пенсионноосигурително дружество“. В този труд авторът представя редица важни постановки от теорията и практиката на пенсионното осигуряване и по-конкретно на това как се оценяват дружествата, заети с такава дейност. Наред с анализ на дейността на пенсионноосигурителните компании, в книгата са разгледани и основни показатели, свързани с този вид бизнес, направен е и анализ на методите на оценка на пенсионноосигурително дружество. И този труд, както и хабилитационния, е ценен преди всичко с това, че осветлява, и то по много достъпен начин, важни въпроси, които са малко изследвани и дори непознати за българската научна литература - рядкост при представянето на сложна и специализирана материя.

Студиите, статиите и докладите на доц. Димитров са посветени на различни въпроси от областта на пенсионното осигуряване и финансовия мениджмънт. Тези две теми са преплетени и изследването им във времето способства за задълбочаването на анализа на автора по всяка една от тях поотделно, както и подпомага разглеждането им в съвкупност.

Доц. Димитров е автор на два учебника – „Организация и управление на пенсионноосигурителното дружество“ и „Корпоративни финанси“. Те са съставени за целите на учебния процес във ВУЗФ, но са полезни четива за студентите от всички висши училища, които изучават тези теми.

Научно-изследователската и приложната дейност на доц. Димитров през годините се допълва с активното му участие в работата на Лабораторията за научно-приложни изследвания във ВУЗФ (ВУЗФ Лаб), където той е ръководител на направление, чието създаване сам инициира: „Застраховане и пенсионно осигуряване“. В това свое качество доц. Димитров дава идеята и организира две значими международни научни събития във ВУЗФ - конференциите, посветени на въпросите на паневропейския продукт за пенсионно осигуряване, състояли се през 2018 и 2020 година. И двата форума са на високо равнище, като в тях вземат участие не само учени и практики, но и представители на висши държавни органи в България и ЕС. В резултат от работата на форумите под ръководството на доц. Димитров са издадени сборници с доклади, посветени на проблемите на паневропейския продукт за пенсионно осигуряване.

Цялостната дейност на доц. Димитров намира признание от обществеността под формата на различни награди, които той получава през годините. Така например още през 1999 година е отличен от Центъра за икономическо развитие и Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване за отразяване на допълнителното пенсионно осигуряване, а през 2022 получава награда за цялостен принос в развитието на застраховането в рамките на годишните национални награди „Застраховател на годината“.

Научните публикации на доц. Димитрова, както и цитиранията му от други автори, по брой и вид изпълняват минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ по разпоредбите на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Трудовете са лично дело на кандидата, към момента на изготвянето на рецензията няма информация за плагиатство в тях.

3.2. Оценка на учебната дейност на кандидата

През годините на работа като преподавател доц. Димитров натрупва значителен опит като титуляр на редица учебни дисциплини от областта на пенсионното осигуряване и финансовия мениджмънт: „Инвестиционна политика на пенсионноосигурителен и здравноосигурителен фонд”, „Управление на пенсионноосигурително и здравноосигурително дружество”, „Осигурителни продукти и осигурителен пазар”, „Социално осигуряване”, „Управление на бизнес процесите в пенсионноосигурително и здравноосигурително дружество”, „Корпоративни финанси“, „Финансов мениджмънт“, „Финансов анализ”, „Финанси за предприемачи, „Управление на бизнес процесите в застраховането“, „Управление на финансовия риск“. Това развива уменията му да предава разнообразен учебен материал и по естествен начин допълва знанията му по изследваната от него научна материя.

Освен работата си със студентите, доц. Димитров е и научен ръководител на докторанти във ВУЗФ, от които към момента на изготвянето на рецензията един е успешно защитил ОНС „доктор“.

Доц. Димитров е активно ангажиран и в администрирането на учебната дейност във висшето училище, където заема длъжност ръководител катедра „Финанси и застраховане“. Това е отговорна роля и допринася за изграждането му не само като сериозен учен и практик, но и като администратор в областта на висшето образование.

4. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Приемам приносите така, както ги е формулирал доц. Димитров в предоставената справка. Считам, че са коректно и детайлно описани и отразяват точно и ясно постигнатото в трудовете му.

Като централен негов принос разглеждам осветляването на значението на пенсионното осигуряване за благосъстоянието на населението. Това е една пренебрегвана, а същевременно много важна тема за всяко общество. Доц. Димитров ясно и достъпно описва какво представлява доброволното пенсионно осигуряване, какви възможности дава то на вложителите, мотивира значението му за осигуряването на високо качество на живот на хората в пенсионна възраст и най-вече – предоставя един алтернативен поглед към възможния начин на живот в напреднала възраст и към възрастните хора не само като пасивни получатели на пенсия в размер, зависещ от редица променливи извън техния контрол, но и като активни участници в създаването на благосъстоянието си чрез съзнателно доброволно заделяне на допълнителни средства в пенсионни фондове по време на активния си трудов живот.

Ценна е и трактовката на въпроса за доброволното пенсионно осигуряване от позицията на държавата. В това отношение доц. Димитров анализира редица важни негови аспекти, като: какви трябва да бъдат мерките за увеличаване пенсионните доходи, в какви насоки да се работи за подобрене на осигуряването в персонални пенсионни планове в България, как да се измерва пазара на персонално пенсионно осигуряване, какви мерки да се вземат за увеличаване покритието с осигуряване по допълнителни пенсии сред лицата с доходи, по-ниски от средните, каква трябва да бъде рамката за активна държавна политика в областта на допълнителните пенсии, в частност на осигуряването в персонални пенсионни планове и други.

Отделно доц. Димитров разглежда и редица други, съпътстващи този централен въпрос на трудовете му, теми, каквито са показателите за измерване резултатите на персоналните пенсионни планове, приликите и разликите на осигуряването в доброволен пенсионен фонд с други форми на спестяване в персонални пенсионни планове, анализ на параметрите,

които влияят върху резултатите от спестяване по персонални пенсионни планове, финансовите аспекти на осигуряването в персонални пенсионни планове, например: схеми на дефинираните вноски, характеристики и рискове; доходност, стратегическо разпределение на инвестиционен портфейл; цена на услугата и участие в осигуряването; ефекти на фискалните стимули; финансови мотиви за участие на доставчиците на услугата; финансови мотиви за закупуване на персонален пенсионен план от спестител; измерения на пазарните провали; показатели за измерване резултатите на персоналните пенсионни планове и други.

Приносите в трудовете на доц. Димитров са оригинални и значими. Те представляват резултат от дългогодишни изследвания и от едно рядко срещано съчетание на високи успехи в академичното развитие и в практиката в една силно специализирана сфера.

5. Лични впечатления

Познавам доц. Димитров от времето, когато започнах работа във ВУЗФ – 2010 година. Имала съм възможност да следя работата му като преподавател и да разглеждам оценките, които е получавал от студентите при анонимните анкетни проучвания, които се извършват във ВУЗФ в края на всеки семестър. Те неизменно са били високи. Считам, че именно това е най-точната оценка за работата на един преподавател.

Като учен доц. Димитров през годините е проявявал инициативност и се е отличавал с нестандартните си и иновативни идеи за нови учебни дисциплини, за извънаудиторни дейности на студентите, за научни конференции и научен обмен – качества които са много важни за развитието на един изследовател. Доц. Димитров е амбициозен, способен и изключително дисциплиниран колега. Той категорично притежава всички

качества, както и научната продукция, необходими за заемането на академичната длъжност „професор“.

6. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки и препоръки към работата на доц. Димитров. През годините на съвместна работа съм имала възможност да общувам с него и да споделям вижданията си за неговите трудове.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята положителна оценка и препоръчам на почитаемото научно жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет на ВУЗФ за избора на **доц. д-р Станислав Димитров** на академичната длъжност „професор“ във ВУЗФ по професионално направление 3.8. Икономика (Капиталови пенсии и финансов мениджмънт).

19.06.2022 г.

Рецензент:

Проф. д. ик. н. Виржиния Желязкова